

Holdninger til og erfaringer med særordninger

Jørgen Svalund

Problemstillinger

1. Hvordan tilpasser virksomhetene seg hevingen av den generelle aldersgrensen på 72 år i Arbeidsmiljøloven og nedre grense for bedriftsinterne aldersgrenser?
2. I hvilken grad brukes særordningene for seniorer?
3. Hva er virkningen, - synet på og holdningene til -, særordninger for seniorer?
4. Er det behov for å tilpasse og endre regelverket for disse særordningene?

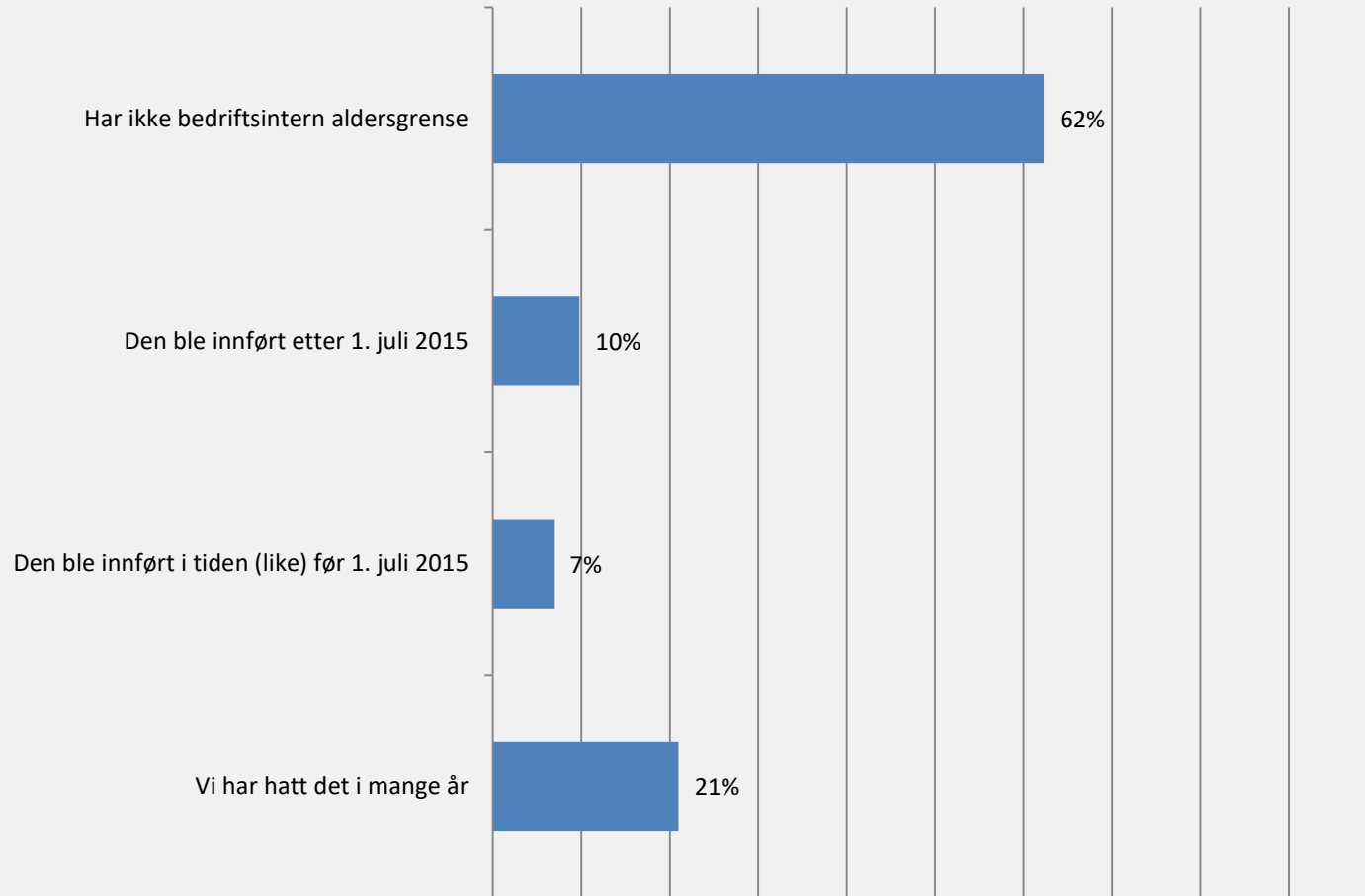
Datakilder: To telefonbaserte spørreundersøkelser

- Virksomhetsundersøkelse – 1419 respondenter
 - I overkant av 20 spørsmål til alle virksomheter
 - En del virksomheter har ikke, og har ikke hatt, seniorer ansatt.
- Arbeidstakerundersøkelse blant 1000 seniorer mellom 60 og 70 år
 - I overkant av 20 spørsmål til alle seniorenne

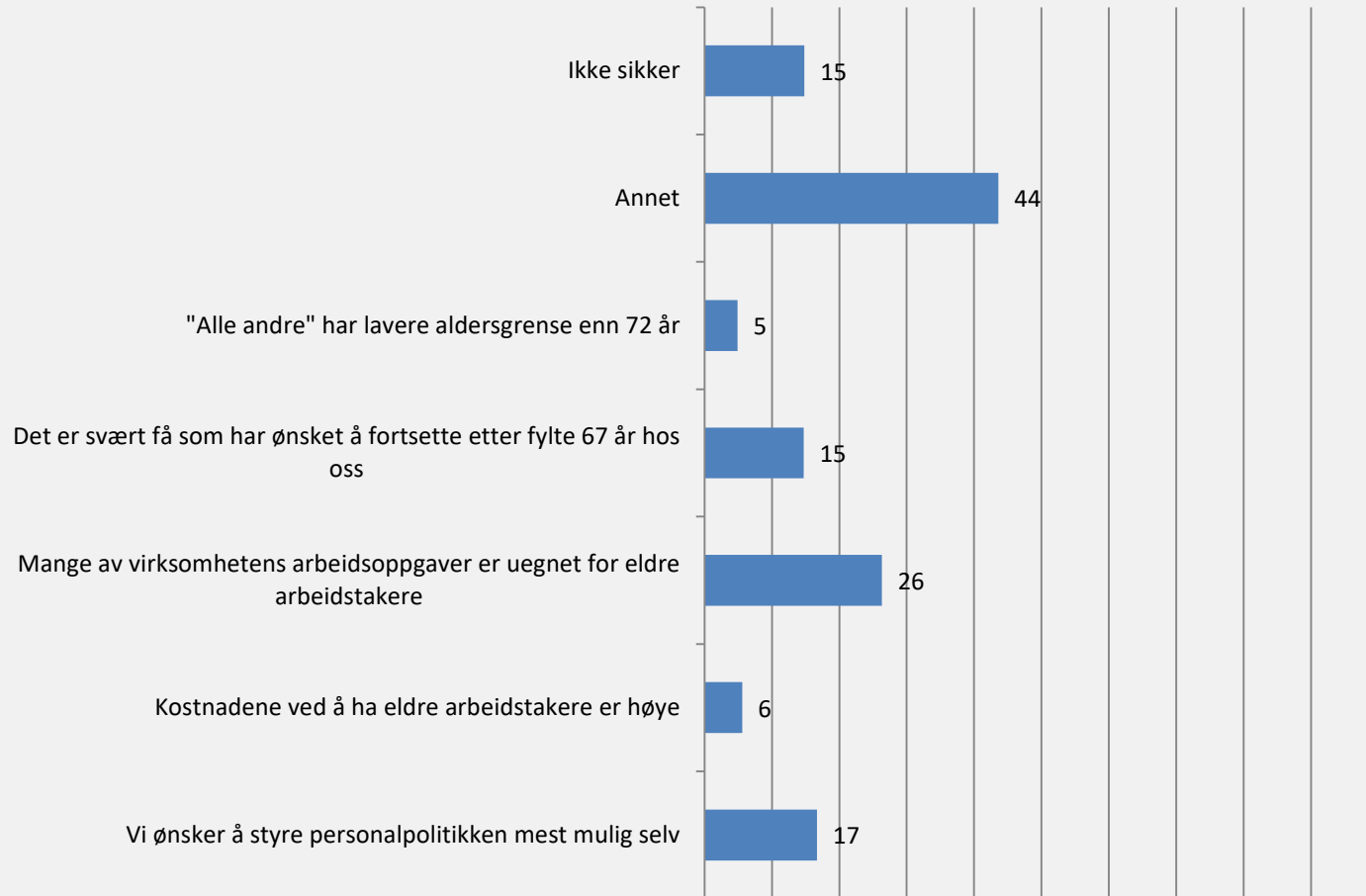
Aldersgrenser i lov, tariffavtaler og den enkelte bedrift i Norge

- 70 år i staten (Aldersgrenseloven)
- Arbeidsmiljøloven: Hovedregel 72 år
 - Tariffestet 70 år grense i kommune og fylkeskommune fra før nye regler utløp juni 2016
 - Unntatt krav om konsekvent praktisering frem til juni 2016 (ny tariffavtale)
 - Virksomheter i privat sektor har kunnet ha egne bedriftsinterne aldersgrenser
 - Krav om konsekvent praktisering fra juli 2015

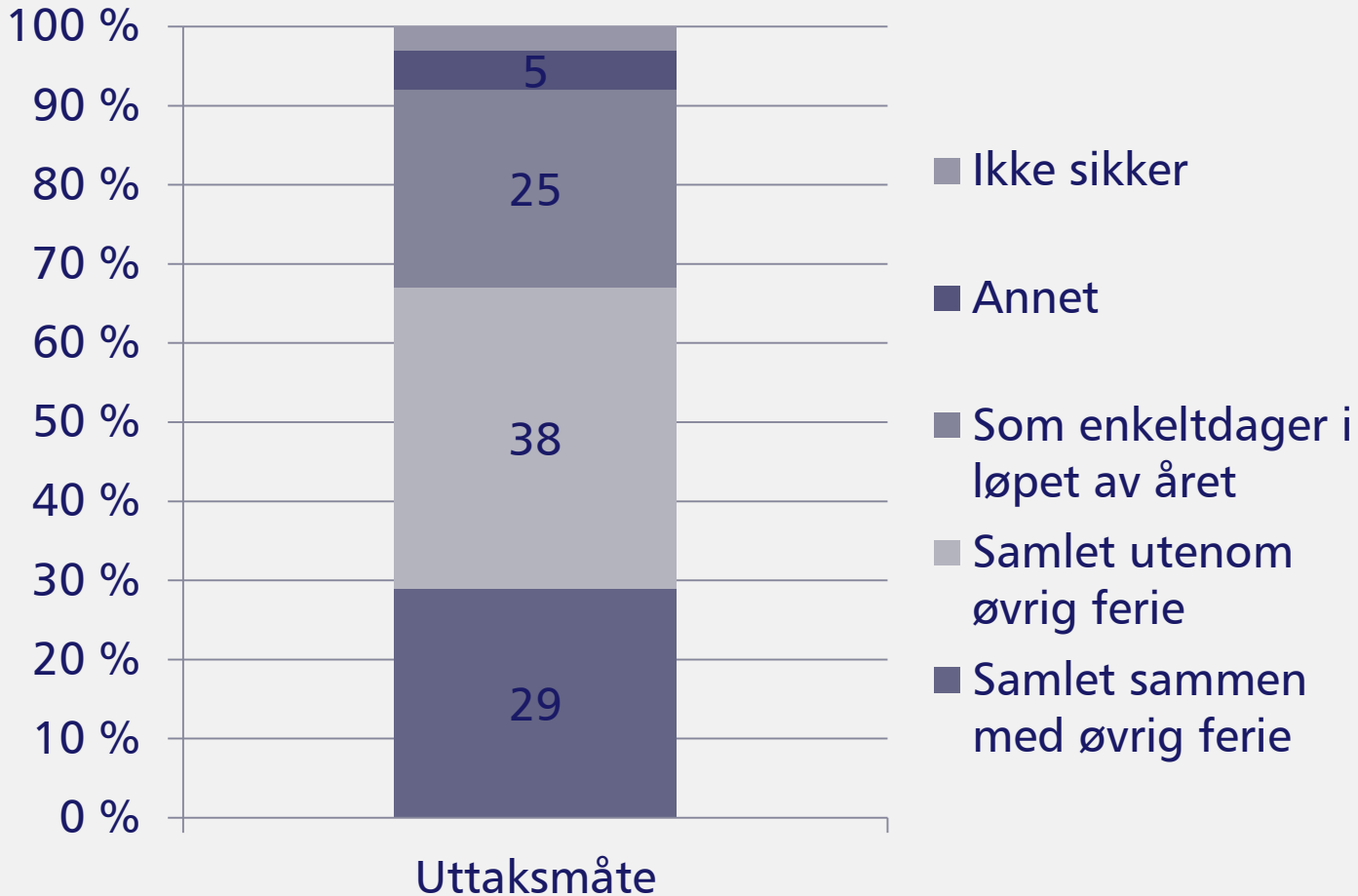
Privat sektor: Økt andel virksomheter som har BIA

Hvorfor har virksomheter lavere aldersgrense enn 72 år?

Ekstra ferieuke fra året en fyller 60 år: Uttaksmåte

Ekstra ferieuke fra året en fyller 60 år: Spiller det noen rolle hvordan ferien tas ut?

- 1-2«Det medfører ingen ulempe for andre ansatte at senioren tar ut den ekstra ferieuken som enkeltdager/som en sammenhengende uke»
- 3-4«Det medfører ingen ulempe for virksomheten at senioren tar ut den ekstra ferieuken som enkeltdager/som en sammenhengende uke»
- **Om lag 3 av 10 virksomheter er uenig i at det ikke medfører ulemper for virksomheten eller øvrige ansatte at den ekstra ferieuken tas ut som enkeltdager/sammenhengende uke**

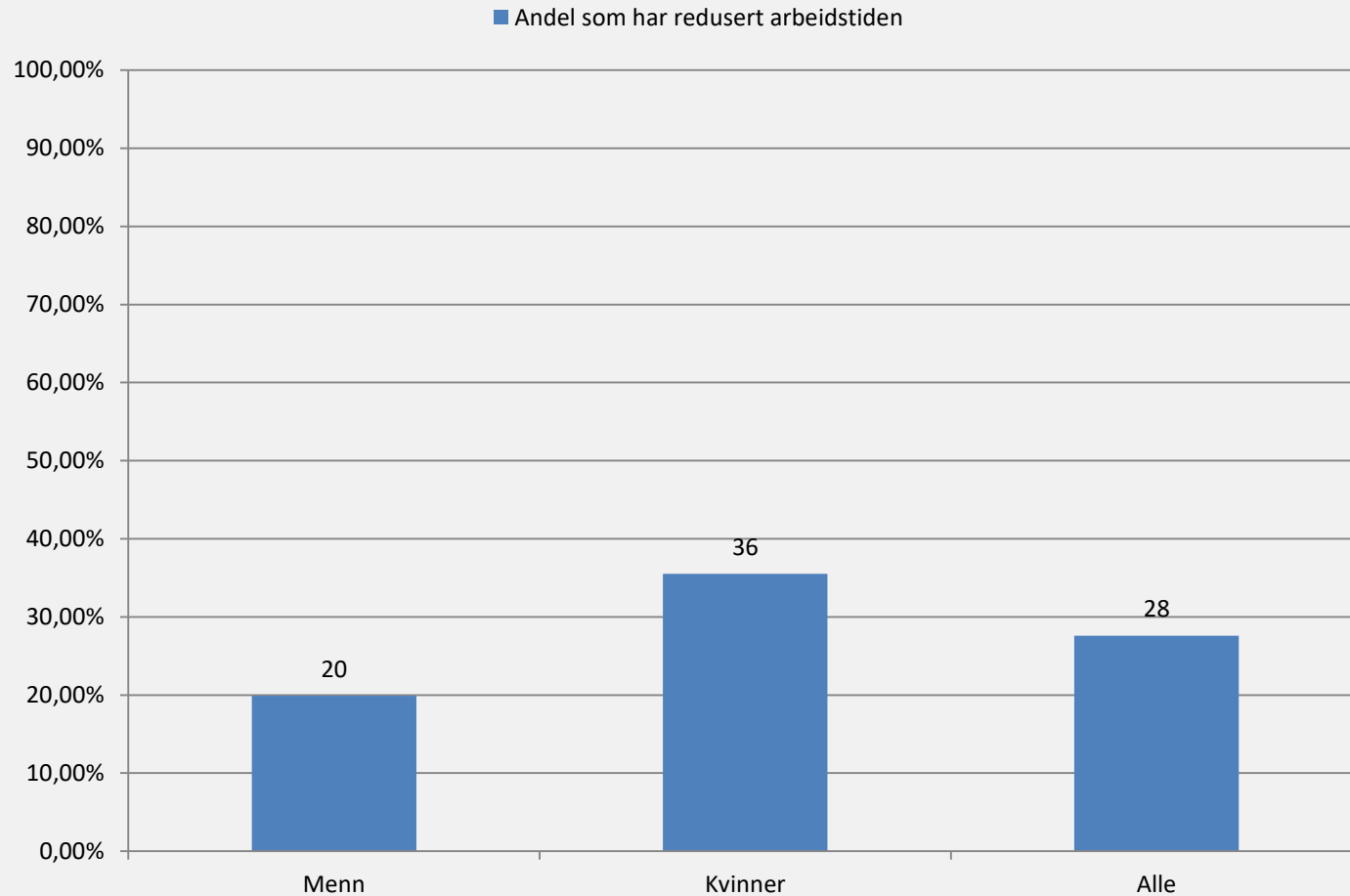
Motiverer seniorruken til lengre yrkeskarrierer?

- 65 prosent av de som har tatt ut den ekstra ferieuken mener at den motiverer dem til å stå lenger i arbeid.
- Nesten 1 av 4 virksomhetsledere mener at ferieuken har bidratt til at ansatte har pensjonert seg senere enn de ellers ville ha gjort.

Behov for endringer i den ekstra ferieuken?

- 64 prosent av virksomhetslederne mener at det er behov for en ekstra ferieuke for seniorer, 25 prosent er uenig og 11 prosent er usikre.
- 1 av 3 ledere mener at aldersgrensen bør heves, knappe 4 av 10 av disse mener den bør heves til 61-62 år og tilsvarende til 65 år.

Rett til redusert arbeidstid

Medfører ordningen ulemper for øvrige ansatte?

I stor grad	4
I noen grad	25
Verken stor eller liten grad	15
I liten grad	36
Ikke i det hele tatt	20
Ikke sikker	1
Totalt	100
N	704

Motiverer redusert arbeidstid til lengre yrkeskarrierer?

- Om lag 6 av 10 av de som har redusert arbeidstiden mener at ordningen motiverer dem til å stå lenger i arbeid
- Mindre enn 4 av 10 virksomhetsledere mener at ordningen har bidratt til at seniorer har pensjonert seg senere enn de ellers ville ha gjort.

Behov for endringer i ordningen med redusert arbeidstid?

- 3 av 4 seniorer mener at aldersgrensen bør være 62 år som i dag, 9 prosent vil heve aldersgrensen.
- 17 prosent av lederne mener at aldersgrensen bør heves.
 - Andelen som mener at aldersgrensen bør heves er høyest i privat sektor (33 prosent) og lavest i kommunesektoren (14 prosent).

Rett til tilrettelagt arbeid

- 13 prosent av seniorenne har tilrettelagt arbeid på grunn av alder.
 - Andelen med tilrettelagt arbeid øker med alder.
 - Høyere andel blant de som arbeider deltid.
- Tilrettelegging på grunn av alder skaper ulemper i form av administrative utfordringer, bemanningsutfordringer og/eller fører til ekstrakostnader for nesten halvparten av virksomhetene.
- 3 av 10 virksomhetsledere mener at det gir ulemper for andre ansatte og at det gjør det vanskelig å prioritere mellom grupper av ansatte som har behov for tilrettelegging.

Motiverer tilrettelagt arbeid til lengre yrkeskarrierer?

- Blant de som har tilrettelagt arbeid mener 75 prosent at ordningen har betydning
- 35 prosent av virksomhetslederne er helt eller ganske enig i at tilrettelagt arbeid har bidratt til at seniorer har pensjonert seg senere enn de ellers ville ha gjort. Hver fjerde svarer at de ikke vet eller at det ikke har vært en problemstilling i deres virksomhet.